

Arbejde i Stedet. I 1849 fastsattes der, at man kunde blive fritaget, naar man betalte Penge i Stedet. Jeg kan ikke se, at dette er en Væsenforskel, i alt Fald ikke en Væsenforskel, som gør det vanskeligere at slutte sig til dette Forslag, end det vilde være, hvis man havde sagt, at man kunde betale Penge i Stedet for at yde Arbejde i den bestemte Tid.

Det ærede Medlem mente vedblivende, at det vilde være vanskeligt at skelne mellem dem, der havde den alvorlige Samvittighed, og de andre. Ja, jeg tror nu altsaa ikke, at Tilfældet kommer til at foreligge ret hyppigt, idet der i hele denne Ordning ikke ligger nogen Fristelse for vedkommende Mennesker. Hvis det var saadan, at man kunde blive helt fri for Militærtjeneste, og hvad dermed følger, og ligeledes slippe for andre tilsvarende Ydelser, ja, saa vilde der naturligvis være en stor Fristelse til at møde og sige: Min Samvittighed forbyder mig det. Men naar man alligevel skal ind til de 20 Maaneders Tjeneste, bliver dette Hensyn jo ikke bestemmende.

Dernæst sagde det ærede Medlem — og her kom den ærede Ordfører for det konservative Folkeparti (Rambusch) ind paa det samme —, at hvis nogen sultede og sultede sig ihjel, saa havde han selv Ansvaret derfor. Ja, han har naturligvis en Del af Ansvaret derfor, men hvis han gør det, *fordi* Staten tvinger ham til at gøre noget i Strid med hans Samvittighed, saa mener jeg, at man ikke kan bortse fra, at Staten ogsaa har sin meget betydelige Del af Ansvaret. Derfor gentager jeg, at jeg tror ikke, man skal tage alt for let paa denne Side af dette Spørgsmaal. Ogsaa andetsteds og i anden Sammenhæng har tilsvarende Udtryk for Menneskers Overbevisning faaet en Indflydelse og voldt Vanskeligheder, som man ikke har kunnet se bort fra, og jeg tror ingenlunde, man skal tro, at det er lettere at se bort fra dette her i Danmark. Den ærede Ordfører for det konservative Parti sagde, at man var ikke tvunget til Militærtjeneste, for man kunde udvandre, og det ærede Medlem havde ikke noget imod, at den vedkommende, selv om han ikke var udvandret i Tide, kunde faa Lov til det nu bag efter. Ja, det forekommer mig dog, at det, ikke mindst ud fra de Anskuelser og Synsmaader, som det ærede Medlem i Almindelighed gør sig til Talsmand for, er en noget betænkelig Udvej at anwise. Det, her er Tale om overfor vedkommende Mennesker, er jo Forvisning, og det er meget muligt,

at adskillige af de Mennesker, der her er Tale om, er Folk med en meget stærk Følelse af Tilknytning til det Fædreland, i hvilket de hører hjemme, og for hvem denne Landsforvisning vilde være en lige saa haard Straf, som den vilde være for overmaade mange af de Mennesker, der paa væsentlige Punkter deler Anskuelser med det ærede Medlem.

Den ærede Ordfører for Venstre sagde saa, at han erkendte, at man ikke kunde fratage *dem* Valgret, der bøjede sig for denne Lov, men — spurgte han saa — de, der ikke respekterer Loven, hvorledes vil de være stillede overfor den offentlige Mening? Det er et Spørgsmaal, som efter gældende Regler henhører under Domstolene og ikke under Lovgivningsmagten, saa det skal jeg ikke komme nærmere ind paa her.

Det ærede Medlem sagde dernæst, at jeg havde i det andet Ting sagt, at jeg havde Respekt for de Mennesker. Ja, det kan jeg gerne gentage her: Den, der har en saa stærk Overbevisning, at han sætter sit Liv ind paa dens Gennemførelse, vil jeg til enhver Tid have Respekt for. Det ærede Medlem mente, at jeg saa burde have tilføjet det, om jeg saa maa sige, for mange Medlemmer af Rigsdagen snart hellige Ord, som Finansministeren i sin Tid har udtalt: Lov er Lov, og Lov skal holdes. Ja, dertil kan jeg svare, at jeg sagde det ikke netop i den Form ved den Lejlighed, men den Tanke, der laa deri, gav jeg ved samme Lejlighed Udtryk, idet jeg netop sagde, at efter min Opfattelse var det en uklog, uforstandig og urigtig Fremgangsmaade, de paagældende anvendte, saa der er ingen Tvivl om, at det er min Opfattelse, at Lov er Lov, og Lov skal holdes. Det er vi jo alle sammen enige om; det er maaske ikke derfor nødvendigt saa hyppigt at gentage disse rammende Ord, som det sker, fordi vi i en saa overordentlig Grad paa Forhaand er enige om det. Men jeg tror ogsaa, at jeg i Løbet af de Udtalelser, jeg har fremsat i Dag, gentagne Gange har haft Lejlighed til at gøre den samme Betragtning gældende: Loven maa man selvfølgelig bøje sig for, men det, det drejer sig om i Øjeblikket, er, hvad der skal staa i Loven, og det haaber jeg altsaa, at vi ved de kommende Forhandlinger skal kunne opnaa Enighed om.

Kragh: Om Antallet af konsekvente Antimilitarister vil vokse i den kommende Tid i Anledning af denne Lov, hvis dette Lovforslag bliver ophejvet til Lov, er ikke godt at vide; adskilligt tyder i alt Fald